

Stavenski dom

Poštnina plačana v gotovini

Cena Dtn 1.-

Ste. 211

V Ljubljani, petek 17. septembra 1937

Leto II.

Praga bo nocoj sprejela Masaryka

Praga, 17. septembra. o. Prevoz zemeljskih ostankov pokojnega predsednika Masaryka, ki bi se moral izvršiti sinoči, so odložili na nocoj, ker niso bile vse tehnične priprave končane. Ob prenosu trupla bodo v Pragi prve velike žalne svečanosti. Za danes opoldne je vlada odredila desetminutni molk v počastitev velikega pokojnika. Za teh deset minut se bo ustavil ves promet po vsej državi, vse delo po tovarnah in uradih. Vsa češkoslovaška se bo v teh desetih minutah spomnila svojega osvoboditelja in očeta države.

Pogreb in spored pogreba v torek

Praga, 17. septembra. o. Na zadnji seji vlade so sklenili, da bo pogreb pokojnega predsednika Masaryka v torek, 21. septembra. V Pragi bo Masarykovo truplo ležalo v Plečnikovih dvorani na Hradčinih. To dvorano je zgradil in uredil pokojnikov zaupni prijatelj slovenski arhitekt prof. Plečnik.

Pogreb bo krenil v torek popoldne s Hradčanov. Pred odhodom od tam bo imel predsednik republike dr. Beneš pogreben govor. Od Hradčanov bo mrtvaški sprevod krenil po glavnih praških ulicah do trga pred Wilsonovim kolodvorom. Tam bodo pred mrtvim predsednikom defilirali oddelki češkoslovaške vojske. Nato bodo krsto naložili na vlak in odpeljali v Lane in jo položili v kapelo, kjer počiva tudi žena velikega pokojnika.

Ob krsti je zapisano: „Pravica zmaguje“

Lany, 17. septembra. o. Predsednik Masaryk leži v gradu Lany, v tako zvanem glasbenem salonu. Truplo so po balzamiranju, ki ga je izvršil prof. dr. Šikl, položili v preprosto kovinsko krsto, ki je gladka in brez vsega okrasja. Truplo je oblečeno v tisto obleko, ki jo je pokojni predsednik najraje nosil: v temnozeleno do vratu zapet suknjič, svetle jahalne hlače in škornje. V desnici mu leži vojaška jahalna čepica, okrašena z ozkim belo-modro-ruščim trakom. Krsta je zavita v predsednikovo zastavo, ki nosi napis: »Pravda vitez — pravica zmaguje«. Ob straneh mrtvaškega odra svoji osem srebrnih svečnikov z gorečimi svečami.

V sredo so že na vse zgodaj zjutraj, ko je bilo truplo položeno na mrtvaški oder, začele prihajati množice okoliškega prebivalstva kprost pokojnega predsednika. Dotok ljudstva je bil z vsako uro večji, da so morali priti vojniki stražiti grajska vrata. Ljudstvo je prinašalo preprosto poljsko in gozdno cvetje, prinašalo vence in šopke v taki množini, da so morali člani Masarykove rodbine javno pozvati prebivalstvo, naj neha, ker bi sicer s cvetjem zasuli vse grad. Pogled na množice, ki so stopale pred predsednikovo krsto, je bil ganljiv, saj je kazal, da je ljubezen do njega in do države, ki jo je ustanovil, enako močna in globoka prav v vseh slojih.

Uradna listina o smrti

Lany, 17. septembra. o. V sredo je župan v Lanyh, Jožef Krumhanzl podpisal mrlški list za pokojnega predsednika Masaryka. List nosi številko 8, kar pomeni, da je predsednik Masaryk osmi mrlič v občini letos. Mrlški list ugotavlja, da je bil pokojnik vdovec, po poklicu predsednik republike. Vzrok za njegovo smrt je tromboza obliterans progrediens, povod za smrt pa pljučnica. Truplo je pregledal okrožni zdravnik dr. Jožef Svoboda.

Dr. Korošec bo govoril na dan pogreba

Belgrad, 16. septembra. Kraljevska vlada je sklenila, naj notranji minister dr. Anton Korošec na dan pogreba bivšega predsednika češkoslovaške republike Tomaža Masaryka predava po radiu o življenju in delu prezidenta Osvoboditelja bratske češkoslovaške. Predavanje bodo prenašale vse jugoslovanske radijske postaje.

Na pogrebu bivšega predsednika češkoslovaške republike blagopokojnega Tomaža Masaryka bo senat zastopal predsednik senata dr. Mažuranič, narodno skupščino pa predsednik narodne skupščine Stevan Cirić.

Porazne ugotovitve sovjetskega uradnega glasila ob „čiščenjih“ Nacionalizem se širi po vsej Rusiji

Pariz, 16. sept. AA. Havas poroča iz Moskve: Poltarni »Pravda« piše že nekaj časa prav ostro proti upravnikom raznih zveznih sovjetskih republik. Po teh člankih vlada v teh republikah polom. List trdi, da so upravniki nekaterih sovjetskih zveznih republik odkrili agenti trockistov in nacionalistov. Po poročilu tega lista in še nekaterih drugih sovjetskih časnikov odpada prebivalstvo nekaterih republik na skrajnem zapadu in skrajnem vzhodu sovjetske zveze v zadnjem času od Moskve in se nagiba k nacionalizmu. Nepristnost čiščenja, pravi »Pravda«, le ne rodi pravih sadov. Kadar odstranijo z visokega mesta posamezno politično osramoteno osebo, mu sledi somišljenik. Zato tudi nasledniki kmalu po imenovanju prekamla zaidejo na slaba pota prednikov. Zato, trdi pisec tega senzacionalnega članka, se nepristnost menja narodni komisarji izvršnih odborov in strankinih glavnih odborov v posameznih sovjetskih republikah. List omenja predsednika sveta narodnih komisarjev sovjetske Ukrajine Ljučenka, ki je naredil samomor na sami seji sveta narodnih komisarjev, ko so mu dokazali, da je izdajalec. Z Ljučenkom pa še niso izginili vsi izdajalci med upravniki sovjetske Ukrajine. Med drugimi obtožuje ukrajinskega narodnega komisarja za prosveto Zatonškega, da je zavestno izročil vso ukrajinsko ljudsko prosveto domačim nacionalistom in agentom tujih držav.

Pisec tega članka preide na Belo Rusijo. Kmalu po ustrelitvi Tuhačevskega in njegovih tovarišev so dognali, da je državna uprava v Beli Rusiji vsa protirevolucionarna in v tuji službi. V Beli Rusiji oznanjajo celo med vojaštvom, da je treba sedanjim reč uničiti z ognjem in mečem. Znano je, da je predsednik sveta narodnih komi-

sarjev Bele Rusije Golodjed naredil samomor kakor njegov ukrajinski tovariš Ljučenko. Zdej so pa komaj nekaj mesecev po Golodjedju odstavili njegovega naslednika Boljkoviča. Prav tako sta odstavljena komisarska pomočnika Sakijan in Ljubovič.

List govori nato zelo ostro o glavnem tajniku komunistične stranke Akmaru, ki bo sledil tja, kamor je moral predsednik te sovjetske republike. »Pravda« obtožuje tudi Kramova, da podpira razna tajna mohamedanska nacionalistična društva in da pospešuje obnove nekdanje uporniške organizacije Basmadžija, ki se je svojčas pod vodstvom Ender-paše dolgo borila z orožjem proti rdeči vojski. Nedavno tega so morali odstaviti ravnatelja tamošnjega lista »Pravda« Vostoka Kasanova in odstraniti krajevne prosvetne nadzornike v Uzbekistanu. Dokazano je, da podpirajo državne prosvetne oblasti v tej republiki neke domače književnike, ki po načrtu pišejo proti sovjetskemu

duhu. Tudi v Kareliji ni bolje, pravi »Pravda«. Tu so sovjetski upravniki proglasili finsko narečje za uradni državni jezik, da bi na ta način Karelijo v kulturnem oziru ločili od Finske, kjer vlada izrazito protisovjetsko razpoloženje. To se pa ni obneslo in so nasprotno z uvedbo tega uradnega jezika pospešili delo finskih in nemških agentov. V karelijskih prosvetnih ustanovah vladajo protisovjetski može, ki v šolah, gledališčih in drugih prosvetnih ustanovah odklanjajo karelijski uradni jezik v korist finskega. Za vse to je odgovoren med drugimi predsednik tamošnjega izvršnega odbora Arhipov in njegov tajnik Šekonen. Posamezne prosvetne ustanove sta napolnila s tujimi agenti. Prav tako ponarejajo uradni prevode in strankine proglaše o vzgoji mladine.

Podobno velja tudi za burjatsko republiko, kjer se prevodi najvažnejših Ljeningovih nauk ponarejeni in predrgati v smislu burjatskih nacionalistov in vsemogoških političnih stremeljenj. Ti prevodi naj služijo tudi budistični veri in naj dvigajo avtoriteto Dalaj Lame. Nedavno tega so morali zaradi tega prijeti ravnatelja burjatskega osrednjega kulturnega zavoda Bazarona, ker je dokazano, da je bil agent provokater.

Valencijska vlada toži Italijo pri ZN

Zveza narodov hoče plebiscit v Španiji

Zeneva, 17. septembra. o. Predsednik valencijske vlade in njen zastopnik na sedanjem zasedanju Zveze narodov dr. Juan Negrin je z ozirom na nyonski sporazum večerj ostro napadel na Seji ZN Italijo. Dejal je, da ima njegova vlada vse dokaze, da so italijanske bojne ladje potapljevale valencijske parnike in da so italijanske bojne ladje tiste, ki sejejo strah na Sredozemskem morju. Napad na tr-

goveke ladje da so samo ena izmed številnih oblik pri italijanskem nevmesavanju v špansko državljansko vojno, s katerim podpira nacionaliste.

Negrin je rotil Svet zveze narodov, naj čimprej ukrene vse potrebno, da zavaruje pravice valencijske vlade ter vzpostavi varnost pri plovi na Sredozemlju. Da so njegove trditve resnične, dokazuje dejstvo, da nacionalisti nimajo ne podmornic, ne toliko bojnih ladij, da bi lahko gospodarili po Sredozemskem morju. Ker je valencijska vlada zaradi podmorniških napadov največ trpela, je krivično, da je nihče ni povabil na nyonsko konferenco. Zaradi napadov na morju in zaradi nemškega obstrlejanja Almerije se bo valencijska vlada pritožila na zbor Zveze narodov, ker ne more več prenašati, da bi se Nemčija in Italija odkrito vmešavali v španske zadeve.

Ker je Negrin hkratu predsednik sej Sveta ZN, je med to pritožbo odstopil predsedstvo ecuadorskemu odposlancu Quevedu. Negrinu je odgovarjal v imenu nyonskih držav francoski zunanji minister Delbos, ki je dejal, da so v Nyonu za zdaj ukrenili vse, kar je bilo mogoče, da preprečijo napade na trgoveke ladje.

Za njim pa je govoril novozelandski odposlanec Jordan, ki se je zavzemal za to, naj Zveza narodov posreduje pri obeh španskih vladah, da pristaneta na ljudsko glasovanje, v katerem naj se špansko ljudstvo samo izreče, kakšno vlado hoče imeti. To ljudsko glasovanje bi se moralo izvesti pod nepristranskim mednarodnim nadzorom. Zdi se, da je Jordan govoril po naročilu države, ki v ZN odločujejo.

Letalske manevre na veliko daljavo bo drugo polovico oktobra izvedlo francosko letalsko ministrstvo. Manevrov se bodo udeležili trije oddelki, od katerih bo eden letel v francosko Indijo, druga dva oddelka pa v Anglijo.

Voditelj ameriških levičarskih delavskih zvez John Lewis se je včeraj sestel s predsed. Rooseveltom. O čem sta se razgovarjala, ne ve časopisje za zdaj še nič povedati.

Ob glavo bo, kdor bo skušal vohuniti ob manevrih nemške vojske, katerih se bo udeležil tudi Mussolini. Tako se glase odredbe nemškega vojnega ministrstva, ki naj preprečijo špionažo med manevri.

Voditelj romunskih krščanskih nacionalcev Gota potuje po Romuniji in ima propagandna zborovanja, na katerih se zavzema za ustvaritev protiboljševske fronte, ki naj bi jo tvorile Poljska, Romunija in Jugoslavija.

Razstavo fašistovske revolucije bodo spet odprli v Rimu 23. septembra.

Franco hoče prehiteti zimo

Salamanca, 17. sept. Naglico, s katero so začeli pospeševati svoje prodiranje na severu španski nacionalisti, pripisujejo dejstvu, da hoče vrhovno poveljstvo Francove vojske za vsako ceno osvojiti vse severne pokrajine še pred sredo oktobra, ko se v goratih predelih Asturije in Leona začneja že prava zima in je treba pričakovati sneženega vremena. Kakor kaže potek vojskovanja, se bo nacionalistom to tudi posrečilo in bodo za zimo lahko vrgli vse svoje razpoložljive čete pred Madrid in na sredozemsko obalo, ki zime ne pozna. V obleganem Gionu vlada obupna zmeda.

Po poročilu s francosko-španske meje se zbirajo pri nacionalistih vsak dan begunci iz asturijski kraj pod gijonsko vlado. Begunci se nahajajo v prav bednem stanju in so slabo oblečeni. V Gijonu je položaj zelo hud. V mestu ni nobenih živil. Poveljnik nacionalnih čet v Oviedu je izjavil Havasovemu poročevalcu, da je z doseženimi uspehi prav zadovoljen, čeprav so na terenu še razne ovire, ki zadržujejo naglo prodiranje nacionalnih čet. Dalje je izjavil, da popušta odpor nasprotnikov čedalje bolj in da zato sovraženik ne bo mogel odoteti nacionalističnemu napadu. Na svoji strani ima zdaj 72 bataljonov, kar za tako dolgo bojišče in tako razdeljeno ozemlje ne zadošča. Ponekod morajo nacionalisti pušati majhne posadke zaradi obrambe že zavzetih postojank. Ekstremni elementi so pobegle sovjetske častnike in konzula prijeli v hribih in jih odvedli nazaj v Gijon v zapore.

ročila, ki napada valencijsko vlado ter njenega predsednika Negrina, ki so ga nacionalistični odposlanci izročili zastopnikom vseh držav v Zenevi, vlada tam precejšnje nerazpoloženje in domnevajo, da bo policija ukrenila vse potrebno, da bodo ti odposlanci morali iz Švice.

Letalski napad na Valencijo in Gijon

Valencija, 17. septembra. AA. (Havas) Pet uporniških letal, ki so priletela z oporišča na Palmi, je bombardiralo danes mesto in okolice. Vrgli so okoli 12 bomb, ki so zahtevale žloveske žrtve in napravile veliko materialno škodo. Napad je trajal dve uri in pol. Protivionske baterije so letala obstreljevale in zdi se, da so tri uporniška letala zadeta. Pokanje iz protiletalskih topov in grmenje bomb je bilo strašno.

Ob priliki včerajšnjega bombardiranja Valencije s strani uporniških letal je bilo ubitih 20 oseb, 50 pa ranjenih. Močno je poškodovano poslopje norveškega poslanstva.

Salamanca, 17. septembra. AA. (NDB) Nacionalistična letala so bombardirala gijonsko pristanišče in utrdbe zapadno od Gijona do Avile. Njihov bombardiranje se je popolnoma obneslo, čeprav so nanje streljali iz protiletalskih baterij. Na leonskem bojišču nadaljujejo nacionalistične čete svoje prodiranje onstran Pole de Gordona.

Za 5000 funtov bi morale zavarovati ameriške plovne družbe vsakega mornarja na ladjah, ki plujejo po Sredozemskem morju. Tako zahtevajo mornarji, poleg tega pa hočejo imeti zaradi nevarne poti še 50 funtov šterlingov posebne nagrade. Te zahteve so sicer upravičene, vendar tako visoke, da ameriške družbe zaradi tega ne bodo več prevzale blaga v Azijo čez Sredozemsko morje.

Grabeno delavstvo v Budimpešti je začelo stavkati in zahteva osemurni delavnik ter zvišanje plač.

Nacionalistično odposlanstvo v Ženevi

Zeneva, 17. sept. Vojvoda Alba, voditelj poltarnega odposlanstva generala Franca v Zenevi, se je danes spet pogajal z zastopniki južnoameriških držav. Njegovi razgovori imajo dva namena: pregovoriti južnoameriške države, da bodo nasprotovale ponovni izvolitvi valencijske Španije na Svet Zveze narodov in pa da bi te države vse skupaj priznale nacionalistično vlado. Zaradi po-

Vesti 17. septembra

Ob smrti predsednika Masaryka je tudi češkoslovaška komunistična stranka izdala proglaš, v katerem poudarja, da predstavlja Masarykova smrt veliko izgubo za delavstvo in delavsko gibanje.

Angleška dirkalna jahta »Endavour« se je potopila kakih 800 km od Newyorka na poti proti Angliji. Utonilo je vseh 18 mož posadke.

Sportno organizacijo bolgarske mladine bo po naročilu sofijske vlade izvedel tajnik nemškega olimpijskega odbora, ki je že prispel v Sofijo.

Velike sirske nacionalistične demonstracije so bile včeraj v Beirutu. Policija je prišla okrog 200 demonstrantov.

Sovjetske strokovne organizacije bodo vstopile v mednarodno socialistično strokovno zvezo. Do tega sklepa je prišlo na strokovnem kongresu v Parizu.

Za sporazum z Malo zvezo zahteva Madžarska, da vse države MZ priznajo enakopravnost in da se obvežejo, da bodo izvajale določbe mirovnih pogodb glede varstva madžarskih narodnih manjšin. Potem bi Madžarska sklenila z MZ gospodarski sporazum za pet let.

Pri francoskih vojaških vajah so prvič nastopili tudi oddelki s padali. Toda ti poskusi za napad na sovražnika izza hrbita so se decela ponesrečili.

Velika parada angleških fašistov bo 3. oktobra v londonskih predmestjih, ker je občinski odbor prepovedal vse fašistovske manifestacije v sredi mesta.

Japonski cesar se je zahvalil Hitlerju za sprejem, katerega je bil deležen njegov brat princ Čičibu pri obisku v Nemčiji.

Velika eksplozija je nastala včeraj v neki kemični tovarni pri Newyorku. Pri eksploziji je bilo 60 delavcev ter delavk ubitih ter ranjenih, ogenj pa je uničil vsa poslopja ter vse stroje.

Mussolinijev sin Vittorio je včeraj odpotoval iz Napolija v Ameriko. Mladi Mussolini bo v Hollywoodu pregledal organizacijo ameriške filmske industrije, ker je določen za voditelja italijanskega filma.

Zveza narodov je začela stavkati. Včeraj se ni pri nobeni seji in v nobenem odboru hotel oglašiti noben govornik, tako da so morali ustaviti za dva dni vse delo. Da ni pri Zvezi narodov nihče hotel govoriti, je najučinkovitejši dogodek v zgodovini te častiljive ustanove, ki je toliko let delovala samo z govorjenjem.

Mater predsednika Roosevelta, ki se že 14 dni mudi v Parizu, je včeraj sprejela francoska predsedniška dvojica v gradcu Rambouilletu pri Parizu.

Novo odredbo proti Judom je izdalo nemško notranje ministrstvo. Vsak čistokrvni Nемец sme od zdaj vsakemu Judu brez poviša odpovedati stanovanje in odkloniti prodajo živeža ter drugih življenjskih potrebščin.

Nemški gospodarski minister dr. Schacht je včeraj odpotoval v Italijo. V Berlin se bo vrnil v začetku prihodnjega tedna.

Iz četrtega nadstropja je padel v Stockholmu triletan otrok na ulico. Padec sta zapazila dva delavca, ki sta otroka pol metra prej, preden je priletel na tla, ujela in mu rešila življenje. Množica ljudi, ki se je nabrala na cesti, je delavcema privedla navdušene ovacije.

Reševanje palestinskega vprašanja je Svet zveze narodov prepustil Angliji, kar je bilo treba tudi pričakovati. Anglija je dobila proste roke, da uredi Palestino, kakor jo hoče.

Komisar odbora za nevmesavanje, poljski kapitan Kapineky, ki se je vozil na nemškem parniku »Girgenti«, je med vožnje od Gibraltarja do Rotterdama izginil, da nihče ne ve, kako.

Uvoz bencina in nafte v Anglijo je bil v avgustu tako visok kakor še nikdar v zgodovini. Uvoz je narastel zaradi tega, ker pripravljala vlada velike zaloge pogonskih sredstev za primer vojne.

Stalin je neizprosen sovražnik vere in Boga, zato ni možen sporazum med komunizmom in vero. Zaradi tega mora tudi rdeča vojska biti do dna brezbožniška. Tako piše vrhovni poveljnik sovjetske vojske maršal Vorosiļov v knjizici, ki jo je izdal za močnejšo brezbožniško propagando v sovjetski vojski.

Voditelj italijanskega vojaškega zastopstva pri velikih vajah naše vojske bo poveljnik armadnega zbora v Bologni general Amadei.

Sovjetski izvršni odbor je odstavil komisarja za sdstvo Krilenka, ki se je proslavil kot državni tožilec pri vseh velikih boljševiških procesih v zadnjem času. Tako poroča sovjetska uradna agencija Tass. Verjetno je, da bodo sovjeti najhujšega nasprotnika trockistov postavili pred sodišče — zaradi trockizma. Na njegovo mesto so imenovali bivšega sovjetskega konzula v Barceloni Antonova Ovsjenka.

Za 50 milijonov dolarjev zamrznjenih terjatev imajo Združene države v rdeči Španiji. Terjatve izvirajo iz zasebnih posojil in iz dobav orožja.

Vojvoda Windsorski je z Dunaja dospel na Moravsko v grad prince Dietrichsteina, ki bo vojvodu na čast priredil velike love na svojih posestvih.

Pomanjkanje gledaliških igralcev se vsebolj kaže v avstrijskih gledališčih, zlasti na Dunaju. Pomanjkanje izvira iz dejstva, da so veliko nejudovskih igralcev izvabili Nemci v svoja gledališča.

Mož, ki se je dvojeval z Mussolinijem, častnik Cicotti, je umrl v Buenos Airesu. Z Mussolinijem sta bila svoje dni tovariša v uredništvu socialističnega glasila »Avantija«. Ko se je Mussolini oddaljil od socialistov, je prišlo med njima do dvojava.

Avstrijska policija je prejela nekega Luisa Martona, ki je prišel brez polnega lista v Avstrijo z velikim tovorom dragocenosti v malhi. Po policijskih podatkih je Marton francoski komunist, ki se je v Španiji naropal do sitega in prišel v Avstrijo uživati svoj plen.

Člani hitlerjanske avstrijske legije, ki so po ponesrečenju narodno socialistični vstaji 1934 pobegnili v Nemčijo, se kljub vsem prizadevanjem nemške vlade ne bodo smeli vrniti v Avstrijo, ki se boje, da bi si s tem nakopala na vrat celo legijo hitlerjevskih agitatorjev.

Da se izboljšajo plače nameščenem!

Ljubljana, 17. sept.

V dvorano Delavske zbornice je za središčala Jugoslovanska ženska zborovanje, katerega namen je bil povzdigniti glas za izboljšanje plač državnim in samoupravnim nameščenem. Sam poziv je med državnimi in samoupravnimi uradniki pač iz razumljivih razlogov naletel na prav velik odziv, saj so dvorano Delavske zbornice napolnili številni državni uradniki, kakor tudi samoupravni nameščenec, opazili pa je bilo tudi prav lepo število upokojencev in delavcev.

Poziv Jugoslovanske ženske zveze bi bil pač najlepše vreden pozdrava, da je prišel s svojimi zahtevami že leta 1934, ko je Uzunovičeva vlada prva odtrgala prejemke državnim nameščenem. Tedaj pač Jugoslovanske ženske zveze ni bilo nižje, da bi se oglašila za zaščito družine, danes pa, ko hoče današnja vlada sama že popraviti plače uradnikom, je ta poziv pač izgubil svoj simpatičen zvok, ker bo vlada pač sama storila vse, da se izboljšajo plače državnim in samoupravnim nameščenem.

Zborovanje je otvorila ga. Minka Govekarjeva. Pozdravila je najlepše vse udeležence zborovanja in v imenu Dravske sekcije Jugoslovanske ženske zveze naglasila, da je za ukinitvijo draginjskih in družinskih doklad bila napravljena škoda, ne samo gmotnemu stanju državnih in samoupravnih nameščenec, ampak je zavoljo tega trpela tudi celica družbe in države — družina.

Velike žrtve naših žena

Ga. Dora Vodnikova je kot glavna poročevalka v svojem govoru zahtevala revizijo zakona, s katerim so bile vzete družinske in draginjske doklade — naglašala je v svojem govoru, da je minil čas, ko je slovela moč države samo na velikih žrtvah o tisočerihi državljanih.

Zgodovina je dokazala, da ne more nihče mimo ljudstva zametavati načel demokracije in slepo uveljavljati svojo voljo, ki se je hranila iz ljudstvu kvarnih, sovražnih motivov. Danes tvorijo tudi žene kader tistih volivcev, katerim je tu pa tam treba ustresti. Žene sicer ne tvorijo organizacije, katere bojnih pohodov na ulice bi se bilo treba bati, vendar pa so nevidni tvorcni in oblikovalci javnega mnenja in kot takšen važen temeljni činitelj v stabilnosti državnega življenja. Mnogokrat so se pri nas že žene zbirale, da prosijo za globlje razumevanje življenja in dela naše žene. Vsi ti napori so rodili malo uspehov. Sedaj, ko stoji žene spet pred revizijo zakona, ki je vzel moč družinskih dokladov za ženo, poročeni uradniki pa draginjsko doklado, ki tvori v mnogih slučajih tretjino njene plače, so žene postale upravičeno pozorne, kako se bo to zanje važno vprašanje rešilo. V skrbi, da bo morala poročena uradnica še nadalje delati za strašno okrnjeno plačo, prosijo žene merodajne činitelje za uvidnost in pravično rešitev njenih težkih zadev. V družini najbolj trpi žena, ki gleda najprej, da nasiči in obleče otroka in moža in šele nato sebe, a bourni 150 dinarjev draginjske doklade za ženo bi pomenilo v današnjih časih mnogo. Poročena uradnica, ki prejema za isto delo, ki ga opravlja njen kolega, okrnjeno plačo, se zavoljo tega upravičeno čuti ponižano.

Z velikimi napori se je žena pripravljala za svoj poklic, z optimizmom je šla v svoje poklicno delo. Čutila je polnost in spornost poklicnega ustvarjanja. Danes pa se oglašajo klic, da spada žena samo v družino. Lahko je to reči, toda gledati, kako mož duševno in telesno propada v večnem beganju za stranskim zaslužkom, da bo poleg otrok preživel tudi ženo, ki ni imela dote, da bi ga peljala v toplo pripravljeno dom in mu pomagala nositi breme, ki ga nalaga družina, to je mnogo težje. Ali ni čudno, kje danes mladi ljudje, ki jih je pač danes vedno manj, dobe še toliko moralnega poguma, da se poročajo vkljub temu, da jih ta odločitev stane potem mesečno 500 din (pol tisočaka) spričo neopremljenega sta-

Posnemajmo druge narode in učimo se mednarodnega jezika esperanto. Nova učna knjiga za šole, tečaj je samouke od prof. Rudolfa Rakuša, drž. dipl. učitelja za esperanto je v tisku. Cena 16 dinarjev. Založil in naročila sprejema Klub esperantistov v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7-I.

novanja, »idealnih« družinskih obedov po menzah, prazne kuhinje in prazne zibelke.

Samo 150 din mesečne nagrade zahteva naša žena. Za državni proračun je to malo, za žene in naše družine mnogo.

Resolucija

Žene zbrane na zborovanju 16. septembra so strnille svoje zahteve v resoluciji, v kateri so na zborovanju tudi upokojenci in delavci zahtevali, da pridejo do besede. Žene zahtevajo: da se prejemki javnim nameščenem, upokojencem in delavcem zvišajo toliko, da bodo dosegali življenjski minimum in da si bodo mogli mladi nameščenec ustvariti družino; da se vrnejo rodbinske doklade za žene in otroke, ki so jedro družine; da se vrnejo

draginjske doklade vsem javnim nameščenem in poročenim ženam.

V imenu Zveze gospodinj se je k besedi oglašala ga. Pavla Hiti, ki je poudarila, da so znižanje uradniških plač občutili vsi trgovci, obrtniki, delavci in privatni nameščenec.

Za zaščito družine in izboljšanje plač državnim in samoupravnim nameščenem so se oglašile številne organizacije. V imenu učiteljske organizacije je govoril g. Metod Kumelj, za drž. in samoupravne upokojence g. Vrbnjak Matej, insp. poš. direkcije v p. iz Maribora, za društvo železničarjev Franc Bukovec, za Združenje računске stroke insp. Lomih, za Združenje pošne stroke g. Sturm, v imenu upokojencev g. Spende, v imenu gledaliških igralcev g. Mencin, za meščansko učiteljsko g. Fakin, za profesorje g. Urancar, za zvanikičke finančnih strok g. Leopold Zabukovec, zastopnik Sole in doma in Kola jugoslov. sester. Kot zastopnik Zveze obrtnih društev je govoril g. Rebek, ki si pač še danes domišlja, da je lahko zastopnik našega obrtništva. V svoji značilni izjavi je zahteval, naj država sama poskrbi za dvig cene obrtnim izdelkom in za znižanje davščin.

V ostalem je uro trajajoče zborovanje poteklo mirno.

Edinstvena atrakcija tropskih krasot, zveri in zagonek v velikem filmu

Gospodarica džungle

Pota in usoda 2 mladih ljudi iz afriške džungle na povratku v civilizacijo

Premiera jutri v elitnem kinu Matici.

Stolico za telesno vzgojo

hočemo na naši univerzi v Ljubljani!

Zakaj?

Zato, ker imamo v Sloveniji

1. najstarejše in najbolj razvite športne organizacije,
2. imamo naravne in umetne pogoje za razvoj vseh panog telesne kulture,
3. naše športne organizacije dajejo najboljše moči za jugoslovansko reprezentanco,
4. imamo precej ljudi, ki so si pridobili na visokih šolah v inozemstvu diplome iz omenjene stroke.

Ze zgodaj je pri nas vladalo zanimanje za gojitve telesne kulture. To nam izpričujejo športne organizacije, ki so že pridno delovale pred vojno in že takrat seznanjale mladino z blagodatno, ki jo nudi smotrna telovadba. Po prevratu pa vidimo kar porast najrazličnejših športnih društev. Niso se le po mestih dvigale telovadnice in množila igrišča, duh smotrne telesne vzgoje je prodiral tudi v podeželje, v trge in vasi, kjer so vstajali domovi s knjižnicami, odri in tudi s telovadnimi

Smrtna nesreča v kamnolomu v Kamniški Bistrici

Kamnik, 16. septembra.

Včeraj okrog 7 zjutraj se je v kamnolomu tvrdke Inž. Dedka iz Ljubljane smrtno ponesrečil po drugem dnevu nastopa službe Boncelj Alojzij iz Britofa pri Kranju.

Pri priklopitvi vagona k težkemu tovornemu avtomobilu je Boncelj ravnal jako neprevidno. Priklopljeni voz ga je butnil s tako silo, da je oblekel takoj na mestu nezavesten, iz ust pa je bruhala kri. O manipulaciji priklopitev je bil vsestransko poučen. To delo ni nikdar izvrševal sam sivozrač, temveč mora pri tem vedno pomagati več delavcev. Pokojni Boncelj pa je hotel to delo izvršiti sam, ne da bi koga pozval na pomoč. Vagon, ki je ostal v razdalji 1 m od avtomobila, natovorjenega z gramozom, je z vso silo pri prikloplitvi udaril v avto. Sofer je takoj skočil iz svoje kabine in videč ponesrečenca ležati na tleh, sklical takoj delavce, da so s svojega tovariša prenesli v pisarno podjetja ter ga skušali spraviti k življenju z masažo in umetnim dihanjem. Ves trud je ostal zaman in so truplo ponesrečenca odnesli v mrtvašnico v Stranje, kjer je še pred poldnevom izvršil zdravni. inšpektor, g. dr. Polec Julij, obdukcijo v navzočnosti sodnika g. Potrato i. dr.

Ugotovilo se je, da je pokojniku udarec zlo-mil štiri rebra tik hrbtenice in poškodoval žilo odvodnico, vsled česar je podlegel zaradi notranje izkrvavitve.

Po izvršeni obdukciji so pokojnikovo truplo prepeljali na njegov dom v Britof pri Kranju, kjer žaluje žena s tremi nedoraslimi otročki.

Tat obsojen na ječo in izgon

Celje, 17. septembra.

Danes dopoldne je bila na celjskem okrožnem sodišču kazenska razprava proti 37 letnemu italijanskemu državljanu, emigrantu iz Primorja, delavcu Mariu Skrjanču. Skrjanec se je letos dne 6. avgusta ponoči splazil skozi okno pri posestniku Orožnu v Medlogu in odnesel docela novo možko obleko, več raznega blaga, fotoografski aparat in 8500 din gotovine. Skupno je škoda tega njegovega greha znašala 15.000 din. Zalski orožniki so podjetneza kmalu prišli in dobili pri njem še ves denar, ostali plen pa je bil zavil v ruho in skrjal v neko koruzo. Oddali so tatu v zapore okrožnega sodišča v Celju. Sodnika je ugotovila, da je bil Skrjanec že mnogokrat kaznovan od italijanske oblasti zaradi tatvin in bil od leta 1924 skoraj ves čas v ječah. Z ozirom na to vzpodbudno preteklost, je pri današnji razpravi dobil eno leto in 10 mesecev težke ječe, izgubil za tri leta državljanske pravice, po prestatni kazni pa ga bodo izgnali tja, odkoder je prišel.

Kamnik

Kamnik, 16. septembra.

Upravnik smodnišnice v Kamniku, podpolkovnik inž. Milojko Pavnovič, je napredoval v polkovnika. Priljubljenemu vodju naše smodnišnice iskreno čestitamo. Komandant tuk. orožniške postaje, poročnik Lazarevič Dragiša, je to dni napredoval v kapetana II. kl.

Na okraj. načelnstvu je pred nekaj dnevi pre-velj posle okraj. načelnika g. dr. Marša Dionizij, ki je prispejal iz Smarja pri Jelšah. Zelimu mu najboljše uspehe in prijetno bivanje med nami.

Naša se je tablica motornega kolesa štev. 2-1697. Lastnik jo lahko dobil v pisarni okraj. cest. odbora od 8 do 14.

Dve vprašanji „Jutru“

Ljubljana, 17. sept.

»Jutro« je v svojih odgovorih in zagovorih na očitke, kako je s fotografijami množilo mlado JNS, zelo skromno in skopo. Videti je, da bi rado zadevo čim hitreje spravilo s sveta. Da se mu pa ta želja ne bo izpolnila, mu z ozirom na današnji odgovorček, v katerem se previdno izogiblje naših včerajšnjih ugovoritev, da je tudi »boljša in pravičnejša« slika, ki jo je približal včeraj, prav ista, kakor je tvorila desno polovico na torkevem glasovitem fotoografskem pomnoževalnem bulletinu JNS, mu z ozirom na vse to stavimo dve vprašanji:

1. Naj pove, zakaj se, mu je zdelo tako nujno potrebno z nadvse nerodnim potvarjanjem slik blamirati sebe in mlado ter staro JNS.

2. Naj pove, kdaj je katerikoli list na svetu dve isti sliki enake velikosti z enakim številom obrazov objavil kot eno, da bi s tem varal javnost o pravem številu zborovalcev kjerkoli. Naj pove tudi, kateri list je bil tako neroden, da bi priznal, da ne ve, zakaj je to storil in bi se zagovarjal tako, kakor se je zagovarjalo »Jutro« na naše ugotovitve. S tem bo »Jutro« ustreglo resnici, ki jo ima v zakupu, svojim ovciam, ki so začele dvomiti v zadnje ostanke pšenja in vsem tistim, ki se te dni »Jutru« in JNS smejejo kljub vsem zatrevanjem o pravi veličini mlade in stare JNS.

Prijet kokošji tat

Ljubljana, 17. sept.

Zadnje tedne je bilo v mestu in v bližnji okolici zaznamovanih več manjših tatvin kokoši. Kurji tatovi so vdirali v kokošnjake, pobrali piške in kokoši, nato pa so prav tako liho, kakor so bili prišli, odšli v temno noč. Vsaka prava sled za tatovi se je zgubila, zabrisala, kokoš je kokoši podobna, policija je bila napram takim tatovom brez moči.

Davi pa se je vendarle ujel star grešnik, ki je hotel v mesto pripeljati celo armado perutnine. Ob štirih zjutraj so stražniki v bližini Kozec opazili nekega človeka, ki je na kolesu vozil celo goro vreč, nahrbtnikov in aktovk. Stražnikom se je zdelo sumljivo, da ta človek ni vozil v mesto po glavni cesti, marveč je hotel skrivaj priti v Ljubljano. Zato so sumljivega moža prijeli. Izkazalo se je, da je to star znanec policije, 42 letni Sparovec Peter, brezposelni mizar, ki je zadnje čase stanoval nekje v okolici Kranja. — Sparovec je vozil na kolesu dve veliki vreči, dva nahrtnika ter še aktovko zraven. Ko so te stvari malo pregledali, so ugotovili, da je Sparovec vozil v mesto skupaj 12 kokoši in enega petelina. Sparovec je seveda izjavil, da je perutnino nakupil okrog Kranja, namenil pa se je z njo v Ljubljano na trg, kjer jo je hotel vnovčiti. — Stražniki so tej storiiji verjeli le deloma, namreč le toliko, da je bil Sparovec v resnici namenjen na trg, kjer bi rad kokoši s petelinom vred prodal. Prav nič pa ni bilo verjetno, da bi bil Sparovec kokoši kupil. Sparovec je bil namreč doslej samo sedemkrat kaznovan zaradi tatvin; njegova najmanjša kazen je bila 7 dni, najdelj pa je sedel skupaj 6 let. Najbolj zanimivo pa je bilo to, da Sparovec niti ni vedel, koliko ima s seboj perutnine. Ko so ga vprašali za število, je rekel, da jih je 11, v resnici pa so jih stražniki našli 13. Najbrž Sparovec ni zgolj zaradi nesrečne številke »13« zamolčal resničnega števila kokoši.

Na teh ugotovitvah sloni velika želja akademske in vse ostale športne mladine, da se ustanovi najvišji tovrstni učni forum na univerzi. Vsi prijatelji športa omenjeno institucijo težko pogrešajo, ker ni najvišjega znanstvenega vodilja za brezhiben razvoj in napredek. Narod potrebuje strokovnih voditeljev za krepitev zdravja in za rast. Kadar je zdrav in močan narod, tedaj je močna in nepremagljiva tudi država.

Prošnja akademske mladine se obrača na vse merodajne činitelje, da razumejo naše skupne potrebe ter po svojih močeh vplivajo, da se jim zadoosti.

Mladina bo tudi v tej smeri doprinašala žrtve in nič je ne bo oviralo na začrtani poti.

Akademska akcija za izpopolnitev univerze v Ljubljani.

KINO UNION

Jutri premiera filma iz dunajskega družabnega življenja po romanu H. R. Bartscha

(Hannerl und ihre Liebhaber)

NJENI LJUBIMCI

V glavnih vlogah Olga Čehova, Oly Flint, Hans Moser in Albrecht Schönhals

Razne paragrafove zgodbe

Ljubljana, 17. septembra.

Mnogo zanimivih afer je bilo zadnji čas obravnanih na sodišču, tako pred kazenskim, kakor tudi pri civilnih sodnikih. Prav poučna civilna pravda se razpleta zaradi odškodnine, ko je neki kavalir okužil ljubljansko krasotico. O tem, ko bo pravda končana.

Tajnost št. 11

In mojster Roman, zaposlen kot inozemec pri neki tekstilni tovarni v ljubljanski okolici, jo je mahnil nedavno sobotno zvečer na svoje nočne pohode in krokarije. Imel je nabasano denarnico. Najel je avto št. 11, ki ga je vozil okrog po ljubljanskih gostilnah in beznicah. Naposled sta privzila do elegantnega nočnega shajališča. Gospod mojster je bil židane volje. Tam je bila zaposlena neka mati, ki je vzgojila troje otrok, a je doživela to rodbinsko dramo, da njen mož živi ločen v Italiji, ona pa si mora služiti vsakdanji kruh z različni deli. Tam je bila nastavljena kot snažilka in čuvarica stranišč. Gospod Roman jo je po policijski uri vabil, da naj gre z njim kroat. Branila se je. Mojster pa jo je spodaj čakal. Ko je zapustila veliko palačo, jo je prijel in vabil v avto. Sofer št. 11 ji je pošepetal: »Kar poudite! Pili so. Pomenek se je sukal o raznih stvareh. Petični mojster je naenkrat zapazil, da je povabljena za njega prestara. In inozemec, ki ima denar, je bahato izrazil željo po mlajši ženski, po lepi »punčki«. Navina žena je pripomnila, da je njena hčerka stara 23 let in da stanuje v Šiški. Inozemec kratko: »V Šiško po njot« Dekle se je res na prigovarjanje matere udalo in g. mojster jo je odpeljal tja proti Posavju k neki »Angeleci«. Tam je najel sobo. Bil je lepo poletno jutro, ko je mojster plačal dekletu 100 din in ji dal še 20 din za to, da mu iz Ljubljane pripelje še drugo »punčko«. Dekle se je vrnilo domov. Nikamor ni šlo. Kmalu pa je prišla policija in jo aretirala pod sumom, da je ona okradla mojstra in mu vzela denarnico. Na policiji je dekle jokajoče zatrjevalo, da je nedolžna. Po resnici je povedala, kako se je na materino prigovarjanje seznanila s kavalirskim mojstrom, Srca je hotela, da so kmalu v sobi pri »Angeleci« našli pod posteljo denarnico z vso gotovino. Dekle je bilo

puščeno na prosto. Mati pa ovađena zaradi zvodništva. Pred malim enatost se je pojasnila tajnost avtomobila št. 11. Sodniki so se prepričali, da obtoženka ni zakrivila hudega zločina, da bi svojo hčer okrog prodajala, in so jo oprostili. Posledica te zgodbe je takoj po aretaciji je bila, da je mati tam izgubila službo in je reva sedaj komaj dobila drugo. Izkazalo se je, da je bila vedno poštna. Pač ni treba vedno verjeti sladkim besedam inozemca. Mojster Roman je kot priča zaslišal gestikulirajoč z rokami pripovedoval svojo nočno dogodivščino, češ, da je bil takrat precej »tnk-tnk«.

Mazaštvu bohotno cvete

Skoraj ne mine mesec, da se ne bi kazenski sodnik-poedinec v sobi št. 79 bavil s kako zadevo mazaštva po §-u 262 k. z., ki prepevuduje zdravljenje ljudi ošebam, ki niso za to usposobljene in nimajo po zakonu predpisanege oblastnega dovoljenja. Ta paragraf skuša v prvi vrsti omejiti mazaštvo in določa v bistvu hujše kazni. Po deželi hodijo zlasti ljudje, ki se izdajajo za zobotehnikje. Ti seveda opravljajo svoje posle ceneje in skrivaj. Ljubljancan Karol M. je krenil že l. 1936 na deželo. Njegova afera pa je prišla šele sedaj pred sodnika. Tam v Jekovici pri Lazah je Tonetu Faciji julija 1936 napravil umetno zobovje, kar 6 zob. Facija mu je plačal nagrado 300 din. Faciji je Karol izdri tudi en zob za 15 din. Jeseni 1936 je Matiji Nadlišku v Lazah zaplombiral dva zoba proti nagradi Nadliška zobje silno boleti. Prav tam je Jeri Senbenikovi plombiral 2 zoba proti nagradi 50 din. Zadeva ne bi prišla na dan, da ni Nadlišek začel tarnati in od njega zahtevati nove plombe ter je naposled izvedela za mazača oblast sama.

Državni tožilec je Karola M. obtožil, da je obtožna in za nagrado zdravil bolnike, ne da bi imel predpisano izobrazbo, s tem je zakrilil prestopke zoper zdravstvo po §-u 236/1. k. z. Včeraj se je pred sodnikom g. Gorečanom vršila kratka razprava. Obtoženec, ki je bil pravilno vabljen, ni prišel. Bil je kontumaciran in obsojen na 900 din denarne kazni odnosno 15 dni zapora, pogojno za 2 leti, ker se ni bil kaznovan.

Veliki filmi v bodoči sezoni

Ko se začne sezona v gledališču in filmu, zama obiskovalce kina in ljubitelje filma, kakšen program jih čaka. Priobčili bomo izvečke iz letošnjih programov filmskih družb in opozorili občinstvo na dela, ki se jih bo splašalo videti.

Poglejmo najprej, kaj pripravlja Warner Bros-ova družba, ki se je v zadnjih dveh sezonah uveljavila po mojstrskih filmih, katerim so za podlago služila velika dela iz svetovne književnosti.

Max Reinhardt, veliki gledališki in filmski režiser, dela zdaj film po romanu Dostojevskega »Igralec«

V sledečih vrsticah dajemo pregled Warner Bros-ovih filmov, ki tvorijo samo važnejši del velike proizvodnje, s katerim to podjetje dokazuje svojo veliko umetniško delavnost. V letošnji dobi se je podjetje še posebno potrudilo, da bi spravilo svoje filme na tako umetniško višino, da bi bili ne samo v ponos ameriški filmski industriji, ampak da bi pokazali tudi nekaj prave vrednosti filmske umetnosti sploh. V studijih v Burbanku, blizu Hollywooda, kjer so bili izdelani filmi, kakor »Sen kresne noči«, »Antonij Adverso«, »Rešitelj človeštva«, »Poročnik indijske brigade«, so sedaj dovršili dela, ki bodo lahko v duhu, ki je zadnje čase prevzel predvsem ameriško filmsko proizvodnjo, in stremljenju za čim večjo umetniško vrednostjo.

Vodilna misel družbe Warner Bros-ove družbe je, ustvarjati filme mednarodne vrednosti, spraviti Ameriko in Evropo, ki imata čisto svoji, različni miselnosti, na isto stopnjo zanimanja, vzeti pri obeh, kar imata najboljšega, in tako v filmu združiti obe kulturi in obe tradiciji.

»Film o Zolaju« je drama bojevitega človeštva. Za podlago mu služi francoska Dreyfus-ova zadeva. Režija: W. Dieterle. Glavna vloga: Paul Muni, mojster iz filma »Pasteur«.

»Kraljevič in berač« je film zgodovinske romantike, ki že presega »Antonija Adversa«. Režija: W. Keighley. Predstavlja ob preprosti zgodbi nastanek angleškega imperija. V glavni vlogi mu

Z mlekom so pogasili požar

Na svetu se res dogajajo vedno kaki dogodki, ki pričajo, da je na svetu vse mogoče. To pa se je zgodilo v naši državi, in sicer v južnem delu naše države. V mali vasi je nastal sredi noči požar. V nekaj minutah je bil veliki skedenj v plamenih. K sreči je bila v vasi tudi požarna bramba, ki je takoj stopila v akcijo. Toda našlo se je, da vasi r'bnik se je zaradi suše osušil in za gašenje ni bilo vode. Kmetje v strahu, da se požar ne razširi, so začeli nositi iz svojih hiš mleko in ga zivali v veliko kad. V kad so speljali cev in brizgalna je začela delovati. S spretnostjo gasilcev, ki so gasili samo one dele, ki so se jim zdeli nadvse potrebni, da bi tako lahko pogasili požar — z mlekom so morali skrbno ravnati — se jim je posrečilo z novim gasilnim sredstvom udušiti požar. Četudi niso mogli ubraniti skednja, preprečili so le, da se ogenj ni razširil na ostale stavbe.

dajejo posebno označbo spaki Errol Flynn, paglavci Billy in Bobby Mauch in Claude Rains.

»Genij in demon«, narejen po znamenitem romanu Dostojevskega »Igralec«. V glavni vlogi: E. Flynn in Betty Davis. Režija: Max Reinhardt, mojster svetovnega gledališča, ki se je proslavil v filmu »Sen kresne noči«.

»San Qientin« kaže življenje v celicah na smrt obsojenih.

»Gospodar vojske« je aktualno delo iz skrivnosti uporniške Kitajske.

»Pod črno krinko« kaže strahovlado Črne legije »Ku-klux-klan«, tajne ameriške teroristične organizacije, ki se je v zgodovini žalostno proslavila z nasilji nad zamorci in katoličani.

»Otok strahu in besnosti« odkriva strahote morskih globin in življenjske žaligre nabiralcev biserov. Film je narejen po romanu Sommerseta Manghama, čigar pretresljivo vojno dramo »Sveti plamen« smo že videli.

»Upor na Vzhodu« je izdelan v slogu filma »Poročnik indijske brigade« in v okviru sedanjih dogodkov v Iraku in Indiji in kaže angleško politiko v Aziji. (Vstaja fakirja proti Angležem.) V glavnih vlogah igra Kay Francis in E. Flynn, znan iz »Antonija Adversa«.

»Tornado«; lepo filmsko delo v barvah. Kaže, kako delajo drvarji v pražozdovih, kako se kršijo zakoni, kako trpe slabici in zmagujejo močni.

»Svetloba v megli« je elavospev državljanskemu junaštvu v današnjih propadlih dneh z igralsko močjo filma v »Pasteurju«.

»Močnejši odločuje boj«. Velemestno ozračje ustvarja nove zakone in nove ljudi. V bučnem vrvenju nastajajo prepadi, v katerih tonejo slabici in poštenjaki.

»Golgota ljubezni« pretresljivo obravnava vprašanje neporočenih mater.

»Junaki s ceste« kažejo družbo neustrašenih mladih junakov.

Film »Podmornica 262« je dokumentaren film po podatkih iz vojaških arhivov in kaže strahote v potopjenih podmornicah.

»Zgodilo se je nekega dne...« sijajna komedija v razigranem francoskem duhu, lepo, prikrito zasojena.

»Žena državnega sovražnika«. Novi tolovaji, nova odkritja, novi zločini in boji proti njim.

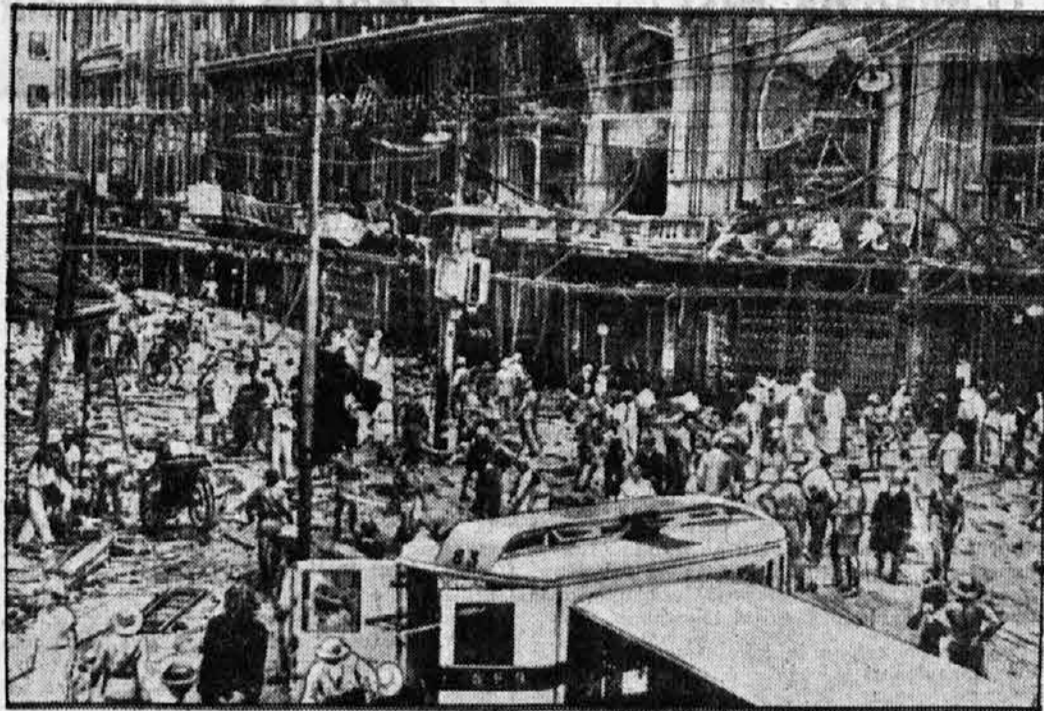
»Poslanstvo poročnika Reda«, »Kalifornija ekspres« in »Maščevalci« so trije filmi slavnega cowboyskega pevca Dicka Forana.

»Pridi v mornarico!« Letošnja najboljša ameriška veseloigra z Dickom Powellom.

Nasteti so samo naslovi nekaterih filmov z glavnimi igralci in režiserji. Ljubitelji kina si lahko ustvarijo zadosti jasno sliko o vrednosti nastetih filmov, ki bodo prišli letos tudi na platno naših kinov.

»Na vozu imate še vse polno premoga, ki se strela iz mojih vreč!«

»Ga bom že spravil v klet, gospa! Če hočete, vam dam tudi premog, ki ga imam v svojih očeh!«

Med zračnim napadom bega prebivalstvo Šangaja po ulicah mednarodne koncesije

R. L. Stevenson:

25

Skrivnost dr. Jekylla

Sam veš, kako resno sem si zadnje mesece preteklega leta prizadeval, da bi lajšal človeško gorje. Veš, da sem storil veliko za druge in da so moji dnevi tekli mirno, skoraj srečno. Tudi ne morem reči, da bi se bil od tega dobrodelnega in nedolžnega življenja utrudil. Mislim celo, da mi je vsak dan pripravljalo novo veselje, ko sem si prizadeval, da bi ga naredil še popolnejšega.

Toda še zmeraj je ležala na meni kot breme kletev dvojnega hotenja. Ko je prva silovitost mojega kesanja popustila, je začel propadljivi del mojega bitja, ki sem ga komaj uklenil v verige, mrmraje zahtevati, naj ga izpustim. Ne rečem, da sem sanjaril o tem, da bi Hyde spet oživel. Ne, samo misel na to me je že delala blaznega. V moji lastni postavi se je spet začela gubati skušnjava, da bi se poigraval s svojo vestjo. Bil sem čisto navaden skriven grešnik in zato sem se napadu skušnjave nazadnje uklonil.

Toda vse gre svojemu koncu naproti. Največja mera je nekega dne polna. Ta kratki izlet proti slabemu koncu je za zmeraj uničil ravnovesje v moji luči.

Kljub temu nisem bil nemiren. Ta primer se mi je zdel naraven, kakor da sem se vrnil v stare dni, še preden sem prišel do svojega odkritja.

Bil je lep jasan dan v januarju. Tla so bila vlažna povsod, kjer jih je sonce potajalo. Nebo

je bilo brez oblakov. Regentov park je bil poln zimskih pevcev in dih predpomladi je ležal v zraku.

Sedel sem na soncu, zver v meni se je ob spominih oblikovala, duša mi je malce zadremala in mi obljubljala, da se bo pozneje za to kesa. Ni pa storila nič, da bi že zdaj začela s kesanjem, ko se je skušnjava šele oglašala.

Na vse zadnje sem bil vendarle čisto tak, kakor drugi ljudje. Celu smehljaj sem se, če sem se primerjal z drugim, če sem svoje dejansko hotenje po dobrem primerjal z nemarno okrutnostjo njihove lahkožidnosti.

Prav ta trenutek pa, ko mi je ta ošabna misel šla po glavi, me je napadla slabost. Bilo mi je strašno težko in smrtni greh in drhtenje mi je pretresalo telo. To je kmalu minilo in spet sem sedel na klopi, napol nezavesten.

Potem pa, ko je tudi ta slabost popustila, sem se začel zavedati spremembe v svojem mišljenju. Čutil sem v sebi večjo drznost, čutil sem prezir do nevarnosti, čutil sem, da sem se oprostil vseh vezi, ki mi jih je nalagala dolžnost.

Pogledal sem po sebi: obleka mi je visela mlahavo po udih, ki so se skrčili in stisnili. Roka, ki mi je ležala na kolenu, je bila uvela in kosmata.

Spet sem bil Edvard Lyde.

Trenutek poprej bi bil še lahko gotov, da me vsi ljudje spoštujejo. Bil sem bogat, ljubili so me. Prt v moji jedilnici doma je bil čist in vabljivo razgrnjen čez mizo. Zdaj pa sem bil še divjačina za človeštvo, morilec na slabem gla-

Kobilice namesto rož

V Mehiki je doživela neka gospodinja neprijetno presenečenje. Krog balkona je dala postaviti cvetlične zabožke in jih napolnila s svežo zemljo. Za nekaj dni je opazila, da se zemlja giblje in da mrgoli na zemlji brezštevila mladih kobilic. Kljub temu, da je dala takoj odstraniti zemljo, so se kobilice tako razmnožile po stanovanju in vrtu, da je napovedala kar vojno tem najhmit živalcam. Proti vrtnarju, ki je poslal zemljo s kobilicami, je vložila za storjeno škodo

Največji gazometer sveta

Do sedaj se je Amerika postavljala za največjimi tehničnimi pridobitvami. Vse ima Amerika: največji most, nebotičnike, najvišji stolp, najdaljšo avtomobilsko cesto. Toda sedaj so se pomaknili rekordi tudi čez lužo na to stran. Anglija, Francija in Nemčija so v zadnjih letih na tehničnem polju tako napredovali, da tekmujejo že danes z Ameriko v marsičem. Kot poročajo strokovni časopisi, bodo v kratkem slovesno praznovali dovršitev največjega plinomera, pa ne v Ameriki, ampak v Evropi, in sicer v Nemčiji, v rensko-westfalskem premogovnem področju. Ogromna stavba bo imela v premeru 80 m in bo visoka 147 m. Če bi ga napolnili z zrakom, bi imelo 2000 ljudi ves mesec dovolj zraka za vdihavanje. Njegov obseg lahko primerjamo še s tem: 6 zračnih ladij bi z njegovo vsebino napolnili, in sicer velikosti zrakoplova »Hindenburg«.

50 letnica bolnika v bolnišnici

V neki bruseljski bolnici so praznovali te dni svojevrstno jubilej: Neki bolnik je praznoval 50-letnico svojega vstopa v bolnico, v kateri je nepretrgoma ves čas. Mož, ki je praznoval tako žalostni dogodek, se piše Henrik Chatenu. Kot dvestletni otrok je težko zbolel in morali so ga prenesti v bolnico. Tu ga je zadel še mrtvoud. Po šestmesečnem bivanju v bolnici sta široku umrla oče in mati. Vse premoženje je podedoval otrok. Njegovi sorodniki so sklenili, da naj ostane kar v bolnici, saj z denarjem, ki ga je podedoval, bo lahko plačeval bolnico. Od tega časa ni več zapustil bolnice.

100 milijonov mirovne nagrade

Kakor je šved Nobel, ki je iznašel dinamit, hotel omiliti svojo kruto iznajdbo, ki mu je prinesla milijone s tem, da je ustanovil trajno nagrado za najboljša znanstvena, umetniška in leposlovna dela, tako je sedaj drugi šved, Werner Gren, največji švedski industrijec zapustil 100 milijonov, ki dajejo letno 7 milijonov rente, kot nagrado za znanstvena raziskavanja, katera bi pripomogla narodom in vsemu človeštvu do miru in sporazuma vseh ljudskih slojev. Ogromno vsoto bodo porabili kot nagrado za vsa dela, ki bi prinesla uspešno rešitev družabnih in delavskih vprašanj ter dela za pospeževanje narodnega zdravja.

Loterija

Zgodovina loterije je vezana z mnogimi prigodbami. Tako se je zgodilo pred kratkim v Italiji, da je prišel v Firenzi k brivcu nek gospod, ki je dal brivcu za enkratno britje srečko velike loterije v Tripolisu, čes da ima samo debel denar in ne bi rad menjal. Brivec je vzela srečko. Srečka je zadel a brivec je dobil za enkratno britje 20.000 dinarjev. Nič manj ni zanimiv slučaj, ki se je zgodil v Švici. Nepoznani dobitnik velike loterije je dobil 100.000 frankov. Ta pa ni sprejel vsega denarja, čes da ni igral zato, da bi dobil, pač pa, da podpre uslanovo — igrali so namreč za brezposelne in se zadovoljil samo z 2000 franki.

Slepec je izumil posebno motorno kolo, ki je podobno tanku. Pri tekmovanju izumiteljev v Parizu je prejel prvo nagrado

Mesto brez avtomobilov in radia

Iz New Yorka poročajo: Pred kratkim so odkrili nekaj nadvse zanimivega. Našli so mesto, ki se trdovratno upira vsaki tehnični novosti, čes da so zadovoljni brez vsakršnih modernih pridobitev. To mesto se imenuje Collins v državi Tennessee. Mesto samo leži na gorski višini in ima 2000 prebivalcev. Ti so potomci nekih puritanskih priseljencev in mislijo, da ni treba načina življenja spreminjati. Zato ni tam nobenega avtomobila, kina, telefona in radia. Dozdej se je prebivalcem posrečilo, da so se obvarovali vsake tehnične pridobitve, če se jim bo to posrečilo za naprej, je vprašanje zase. Mesto lahko upa sedaj, ko so ga kot takšnega odkrili, da bodo sedaj drveli Američani vanj in ga »ameriško« spremenili v moderno mesto.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. — Programi Radio Ljubljana

Petek, 17. septembra: 12 Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Vrtuozji igrajo (plošče) — 14 Vreme, borza — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Spomin na otok smrti l. 1916 (dr. Veselin Cuič) — 19.50 Pesnice Lucienne Boyer (plošče) — 20.10 Zenska ura: Vzgoja otrokovega značaja (gdč. Marija Kovačeva) — 20.30 Koncert. Sodeluje: Gregorčev pihalni kvintet in tercet Stritar — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 17. septembra: Zagreb: 20 Madrigalisti, 21.30 Harmonike — Dunaj: 20.05 Igra, 22.20 Dunajski simfoniki, 23 Zabavna in plesna glasba — Budapešta: 19.30 Salonski orkester, 21 Operni orkester, 22.15 Plošče, 23.05 Ciganska glasba — Praga: 19.55 Orkestralni konc. — Varšava: 20 Opereta, 22 Violina, 22.25 Španske narodne — Königsberg: 20.10 Opera in operetna glasba — Lipsko: 20.10 Stajerske narodne pesmi in jodlerji — Monakovo: 19 Romantična glasba, 21 Dunajska glasba — Strasbourg: 21.30 Gledališki večer — Bukarešta: 20.15 Verdijeva opera »Rigoletto«.

Naš novi ilustrirani roman: Poročnik indijske brigade

Indija, boji z uporniki in izdajalskimi milijardskimi maharadži, junaštva znanih in nezanih angleških vojakov, ki so živeli, se bojevali, se odkrivali ljubezni, izbirali pomanjkanje, puščavo, vročino, mrzlico in smrti, ki so umirali pod tujim nebom, vse za veličino svoje domovine. Po tem delu je bil narejen eden največjih lanskih ameriških filmov »Poročnik indijske brigade«. V našem podlistku bomo prinašali vsak dan slike iz tega krasnega, napetega filma. Roman začne izhajati v torek